

Oslo 8.2.2019

Til Kulturdepartementet
v/kulturminister Trine Skei Grande

INNSPILL TIL STATSBUDEJETTET FOR 2020

Frivillighet Norge er et interessepolitisk samarbeidsforum for frivillige organisasjoner med over 300 medlemmer som har om lag 50 000 lokale lag og foreninger over hele landet.

Frivilligheten er en hjørnestein i et levende demokrati og i velferdssamfunnet. Frivilligheten springer ut av folks engasjement, deltakelse og ønske om å bidra til å skape gode lokalmiljø.

I Frivillighetsmeldingen fra 2018, Granavolden-plattformen og i en rekke stortingsmeldinger de senere årene har staten pekt på frivilligheten som en del av løsningen på samfunnsutfordringer innenfor blant annet helse- og omsorg, integrering, økende sosiale ulikheter, folkehelse, barn og unges oppvekstsvilkår, mulighet for å kunne delta i kultur- og fritidsaktiviteter over hele landet og bekjempelse av ensomhet.

Frivilligheten skaper mest samfunnsverdi gjennom at organisasjonene arbeider for å realisere sine egne ideelle formål. Derfor er det viktig at myndighetene gir frivillige organisasjoner større handlingsrom og bedre rammebetingelser.

Det offentlige må bruke et annet virkemiddelapparat overfor frivilligheten enn overfor næringslivet. Frivilligheten er mangfoldig, og for å stimulere til vekst og utvikling i hele frivilligheten må myndighetene bruke flere ulike virkemidler. Ved å gjennomføre Frivillighet Norges forslag vil staten bidra å gi frivilligheten større rom og sette organisasjonene i stand til å forvalte frivilligheten i Norge på en god måte i møte med framtidens utfordringer.

Våre innspill til statsbudsjettet er vedlagt. Siden Kulturdepartementet samordner den statlige frivillighetspolitikken, har vi inkludert våre innspill til andre departementers kapitler. Disse innspillene sendes også til de respektive departementene direkte.

Vi håper dere vil ta med våre innspill i budsjettarbeidet og stiller gjerne på møte med departementet for å utdype våre forslag.

Med vennlig hilsen

Stian Slotterøy Johnsen
Generalsekretær
Frivillighet Norge

INNSPILL TIL STATSBUDDSJETTET FOR 2020

1. INNSPILL TIL KULTURDEPARTEMENTET

Momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner (kap 315, post 70)

Frivillighet Norge mener det er prinsipielt feil at organisasjonene skal sitte igjen med momsbelastningen på innkjøp av varer og tjenester. Ordningen må baseres på at organisasjonene får rett til å få kompensert all moms på innkjøp av alle varer og tjenester som brukes i den frivillige virksomheten. Vi foreslår at dette innføres i løpet av inneværende stortingsperiode.

Frivillighet Norge viser til Stortingets vedtak 20. juni 2017 hvor regjeringen bes om å ”styrke momskompensasjonsordningen til frivillige organisasjoner gjennom en opptrappingsplan og utvikling av ordningen som sikrer at midlene kommer organisasjoner som er basert på frivillighet til gode”. Vi viser også til Granavolden-plattformen hvor det står at regjeringen vil «Bedre rammevilkårene for frivillige organisasjoner, herunder momskompensasjonsordningen» og Frivillighetsmeldingen hvor det står at «Regjeringa vil trappe opp støtta til frivillig sektor gjennom meirverdiavgiftskompensasjonsordninga med mål om at ordninga er på 1,8 milliardar kroner i 2021».

I 2014 fikk organisasjonene avkortet kravene sine om momskompensasjon med cirka 17 prosent. I 2018 var avkortningen på 25,5 prosent. Frivillighet Norge estimerer at i 2019 vil avkortningen bli på cirka 20 prosent. For å fortsette den gode trenden fra 2018 til 2019, med 5 prosentpoeng mindre avkortning, estimerer Frivillighet Norge at det er behov for en nominell økning på 200 millioner i statsbudsjettet for 2020 sammenlignet med 2019.

Frivillighet Norge foreslår:

- at det settes av 1,8 mrd. til merverdiavgiftskompensasjon i statsbudsjettet for 2020 slik at avkortningen kommer ned på omtrent 15 %.
- at dagens merverdiavgiftskompensasjonsordning rettighetsfestes på det nivået statsbudsjettet for 2020 legger opp til at skal kompenseres, og at det legges frem en forpliktende opptrappingsplan mot 100 prosent rettighetsfestet momskompensasjon.
- at det opprettes en egen ordning for momskompensasjon for investeringer i og oppgradering av organisasjonseide frivillighetsbygg.

Frivillig.no fast post på statsbudsjettet (kap 315, post 78)

Frivillighet Norge har siden 2016 mottatt 2 millioner fra Kulturdepartementet (i 2019 ytterligere 1 million kroner) til å drifte og utvikle en rekrutteringsportal for frivillighet. Frivillig.no brukes i dag av over 2000 organisasjoner, frivilligsentraler, menigheter og kulturarrangører over hele landet. Vi har også siden 2016 drevet en kampanje for fellesskap og sosial støtte finansiert med 6 millioner kroner årlig fra Helse- og omsorgsdepartementet. Formålet har vært å redusere ensomhet gjennom å rekruttere flere til sosiale fellesskap i frivilligheten og Frivillig.no har vært et sentralt virkemiddel.

Frivillig.no og kampanjen har vært en suksess: nesten 20 000 meldte seg som frivillige gjennom Frivillig.no i 2018. Ca. 40 prosent av nye frivillige som melder seg er under 30 år, 25 prosent har foreldre født utenfor Norden og 35 prosent har aldri vært frivillig før.

Frivillighet Norge ber om at bevilgningene til Frivillig.no gjøres til faste poster på statsbudsjettet. Det dreier seg om relativt små beløp som sørger for en digital infrastruktur som legger til rette for at mange får

**FRIVILLIGHET
NORGE**

gleden av å gjøre frivillig arbeid. Slik bidrar Frivillig.no til å forebygge ensomhet, skape samhold og mestringsfølelse og øke rekrutteringen til frivillig arbeid.

Konkret ber Frivillighet Norge om:

- At bevilgningen på 1 million fra Kulturdepartementet legges til Frivillighet Norges driftsbudsjett, kap. 315 post 78, i statsbudsjettet for 2020.
- At bevilgningen på 3 millioner kroner fra Helse- og omsorgsdepartementet, kap. 714 post 21, videreføres i statsbudsjettet for 2020.

Frivillighetens år 2022 (kapittel 315, post 78)

Regjeringen har besluttet at 2022 skal få offisiell status som frivillighetens år. For at markeringen skal merkes over hele landet og involvere hele bredden i frivilligheten er det behov for å starte forberedelsene tidlig. I den forbindelse ber vi om at det settes av 2 millioner kroner i 2020 til et sekretariat som kan koordinere frivillighetens bidrag i markeringen av frivillighetsåret. Midlene bør trappes videre opp i 2021 og 2022. Sekretariatet bør legges til Frivillighet Norge.

Frivillighet Norge foreslår at:

- Det settes av 2 millioner kroner under kapittel 315, post 78 til et sekretariat som skal starte arbeidet med å planlegge Frivillighetens år 2022.

Digitalisering og forenkling (kapittel 315, post 78)

1. Digitalisering som virkemiddel for å forenkle kommunikasjon mellom frivilligheten og det offentlige

Frivillige organisasjoner bruker unødig mye energi på søknadsskriving og rapportering fordi de må rapportere den samme informasjonen flere ganger. Samtidig pågår det flere forenklingsprosjekter i staten. Ulike departementer og direktorater digitaliserer tilskuddsordningene sine, Kulturdepartementet arrangerer innspillsmøter, Direktoratet for økonomiforvaltning går igjennom de statlige tilskuddsordningene og Brønnøysundregistrene deltar i prosjektet Nordic Smart Government, som legger opp til at staten skal kunne hente regnskapsinformasjon i det øyeblikket informasjonen oppstår. Nå har regjeringen også fått en egen digitaliseringsminister.

Frivillighetens behov er forenkling, å slippe merarbeid og å ta i bruk nye verktøy i egen organisasjon. Både utredningsinstruksen og *Digital agenda for Norge* legger opp til at man ikke skal låse seg til en bestemt løsning før problemet er grundig utredet. Frivillighet Norge ber om at denne problemstillingen behandles i tekstdelen av statsbudsjettet, men en klar forventning om at regjeringens forenklingsreform for frivillighet følges opp i praksis. Universell utforming er en forutsetning for at alle skal kunne ta nye digitale løsninger i bruk og må være en del av grunnlaget for forenklingsreformen.

2. Digitalisering av frivillige organisasjoners egne verktøy og systemer

I rapporten *Kartlegging av behov, muligheter og løsninger for digitalisering av frivilligheten* kom det frem 1) Det er stor bevissthet i frivillig sektor om digitalisering og behovet for at organisasjonene trenger en strategi for digitalisering. 2) Mange organisasjoner (både store og små) opplever at de ikke har gode nok digitale verktøy, og at det er for ressurskrevende å investere i nye løsninger. 3) Mange oppgir at det er vanskelig å ha oversikt over hvilke verktøy som er tilgjengelige for frivillige organisasjoner, og til hvilken pris. 4)

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Bestillerkompetansen i frivillig sektor er lav, noe som kan føre til at organisasjoner ikke anskaffer de beste løsningene eller betaler for mye for verktøy.

Det mangler en felles aktør som kan understøtte digitaliseringen av frivillig sektor, slik DIFI er for offentlig sektor. Informasjon, oversikt, kompetanse og verktøy er spredt på flere ulike aktører, med varierende ambisjoner og mål. Frivillighet Norge ber om at det settes av midler til å bygge opp en kompetansebase for digitalisering av frivillig sektor.

- Til KUD: Frivillighet Norge har utarbeidet et notat om etablering av en kompetansebase, og vi ber om at det settes av 2,5 millioner kroner i kapittel 315, post 78 til dette.
- Til KMD: Frivillighet Norge har utarbeidet et notat om etablering av en kompetansebase, og vi ber om at det settes av 2,5 millioner kroner i kapittel 541, post 70 til dette.

Fritidserklæringen og Allemed (kap 315, post 76)

Stadig flere barn vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt, noe som øker risikoen for ekskludering fra sosiale, kulturelle og idrettslige arenaer. Både frivillige organisasjoner, kommuner og staten må bidra til å redusere denne risikoen. Frivilligheten har gått sammen i NDFU (Nasjonal Dugnad mot Fattigdom og Utenforskap) om å utvikle verktøyet **ALLEMED**, dette er tatt i bruk i over 30 nasjonale frivillige organisasjoner og 40 kommuner. I perioden 2015 - 2017 har NDFU mottatt prosjektstøtte fra Kulturdepartementet, men dette er ikke videreført i 2018 og 2019, vi ber om at denne støtten inkluderes i statsbudsjettet for 2020.

2. INNSPILL TIL ANDRE DEPARTEMENTER

Skattefradragsordningen for gaver til frivillige organisasjoner og næringslivssamarbeid (Finansdepartementet, Skatter, avgifter og toll)

Det er potensial for å skape flere gode samarbeid som både kan komme frivillige organisasjoner, næringslivet og samfunnet til gode. Frivillighet Norge har utviklet et sett med prinsipper og anbefalinger for samarbeid mellom frivillige organisasjoner og næringslivet. Staten bør stimulere til denne typen samarbeid.

Regjeringen har de siste årene styrket skattefradragsordningen for gaver til frivillige organisasjoner gjennom å øke beløpsgrensen for skattefradrag. Frivillighet Norge ber om at regjeringen trapper opp beløpsgrensen for gavefradraget også for bedrifter. En grense på 100 000 kr for bedrifter vil være et viktig insentiv til å støtte frivillige organisasjoner, og et signal til næringslivet om at staten ser positivt på samarbeid mellom næringsliv og frivillighet.

Frivillighet Norge foreslår:

- at det innføres en egen beløpsgrense i skattefradragsordningen for næringsdrivende på 100 000 kr.
- at regjeringen setter i gang en prosess som inkluderer Frivillighet Norge, for å utvide og forenkle deltakelsen i skattefradragsordningen med utgangspunkt i at Frivillighetsregisteret brukes som forenklingsverktøy. Lokale organisasjoner må også kunne delta i ordningen.

Eiendomsskatt

(Finansdepartementet, Skatter, avgifter og toll)

I eiendomsskatteloven §7 a) gis kommunestyrene anledning til å fritta eiendom som eies av stiftelser eller institusjoner som gagnar kommuner, fylker eller staten. I en undersøkelse Frivillighet Norge gjorde blant kommunene i 2017 svarer 122 av 170 respondenter at de har eiendomsskatt og at alle med unntak av 7 respondenter gir unntak for noen eller alle frivillige organisasjoner. Hovedutfordringen er at i mange av kommunene må det søkes om fritak. Dette er et byråkratisk system som medfører mye merarbeid for organisasjonene og for kommunene. Et nasjonalt fritak for eiendomsskatt for frivilligheten vil bidra til forenkling og mer forutsigbarhet for frivilligheten.

Når regjeringen nå skriver i Granavolden-plattformen at de skal sette ned øvre grense til 0,4 promille foreslår Frivillighet Norge at regjeringen samtidig:

- innfører et nasjonalt fritak for eiendomsskatt for organisasjonseide bygg og anlegg som brukes til å realisere organisasjonenes formål. Frivillighetsregisteret bør brukes som avgrensningkriterium.

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Styrking av samspill og samarbeid mellom frivillig og offentlig sektor lokalt og regionalt

Deltakelse i frivillige organisasjoner gir positive effekter innenfor folkehelse, barn og unges oppvekstvilkår, sosial integrering, forebygging av økende sosiale ulikheter, og økt innbyggerinvolvering. Frivillighet Norge er glad for at regjeringen i frivillighetsmeldingen¹ viser til Frivillighet Norges innsats i å støtte kommuner og fylkeskommuner i å utvikle en sektorovergripende frivillighetspolitikk. For å kunne arbeide videre med dette må regjeringen styrke direktoratenes mulighet til å støtte sektorovergripende tiltak for å øke samhandlingen og samarbeidet mellom frivillig og offentlig sektor lokalt og regionalt.

Et eksempel på et vellykket sektorovergripende tiltak er Program for folkehelse. Ansvar er lagt til Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og programmet implementeres av Helsedirektoratet som beskrevet i Prop 1 S, kap 714, post 60 Kommunale tiltak. I tiltaket bidrar frivillig sektor til at staten oppnår sine mål gjennom et samarbeid med nasjonale aktører. Vi oppfordrer regjeringen til å bevilge midler til tiltak som stimulerer til økt samarbeid mellom flere direktorater og nasjonale aktører i frivillig sektor.

På bakgrunn av dette har vi følgende innspill til statsbudsjettet:

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har bla. ansvar for å forvalte midler til barnefattigdomstiltak. Frivillighet Norge foreslår at det tilføres 5 millioner kr til sektorovergripende tiltak rettet mot nasjonale aktører i frivillig sektor i kap. 846 post 61 Nasjonale tiltak mot barnefattigdom.

Arbeids og sosialdepartementet

Arbeids- og velferdsdirektoratet har bla. ansvar for å forvalte midler til sosial integrering for vanskeligstilte. Frivillighet Norge foreslår at det tilføres 5 millioner kr til sektorovergripende tiltak rettet mot nasjonale aktører i frivillig sektor i kap. 621 post 70 Frivillig arbeid.

Klima- og miljødepartementet

Miljødirektoratet har blant annet ansvaret for nærmiljøsatsninger der samarbeid mellom kommune og frivillig sektor inngår. Frivillighet Norge foreslår at det tilføres 5 millioner kr til sektorovergripende tiltak rettet mot nasjonale aktører i frivillig sektor i kap. 1420 post 78 Friluftsførmål.

Kunnskapsdepartementet

Utdanningsdirektoratet har bla. ansvar for å koordinere et tverrfaglig samarbeid mellom flere direktorater knyttet til 0-24 samarbeidet. Det følger ingen tilskudd til dette tiltaket. Frivillighet Norge foreslår at det tilføres 5 millioner kr til sektorovergripende tiltak rettet mot nasjonale aktører i frivillig sektor i kap. 225 post 74 Prosjekttilskott.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Husbanken har bla. ansvar for å koordinere et tverrfaglig samarbeid mellom seks direktorater knyttet til boligsosialt arbeid. Frivillighet Norge foreslår at det tilføres 5 millioner kr til sektorovergripende tiltak rettet mot nasjonale aktører i frivillig sektor i kap. 581 post 78 Boligsosiale tiltak.

¹ Meld. St. 10 (2018-2019) Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig.